

Часть I

Established

1893

TWO SECTIONS — SECTION I

Рік VII. Ч. 9. Нью-Йорк і Джерсі Сіті, субота, 15 січня 1944.

No. 9. New York and Jersey City, Saturday, January 15, 1944. Vol. VII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Собау: BERgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Сто-біліоновий бюджет перемоги

Президент Рузвельт пропонує у четвер 13. січня конгресові домагання ухвалити \$99,769,000,000 на покриття видатків держави на наступний фінансовий рік, що починається 1-го липня 1944 р. Бюджет вимагає пів біліона менше ніж у попередньому році. Видатки передбачені на засади перемоги у війні до кінця червня 1945. р. В бюджеті львіна частка видатків призначена на потреби війни, але не снушено в око і потреб демобілізації ще випродовж самої війни. В бюджеті є зйавлення всіх видатків на війну, які досягнуть висоти 397-біліонів до кінця червня 1945, але в цього прелімінарія видатків не буде видавак 105 біліонів, бо не будуть до того часу виповнені всі контракти, а деякі будуть відмікані.

До кінця наступного бюджетного року воєнні довги Злучених Держав дійдуть до 258 біліонів, тобто вони будуть відсотеро вищі ніж довги з попередньої світової війни. Видатки найближчого скарбового року дійдуть до висоти 115 біліонів, але різницю покритється в заощаджених гро-

шей з теперішнього бюджету. Видатки будуть покриті у подавляючій більшості з позичок, але частину мають покрити нові податки. Не зважаючи на опір конгресу, Рузвельт таки домагається найменше 10 і пів біліона нових податків, бо на самі проценти від довшу треба буде 5 біліонів. На думку президента новий податок не буде дуже дшкулний, бо прихід держави обрахований на 125 біліонів. „Військова перемога не вистарчальна“ — заявив президент. „Ми не викінчимо оборони нашого життя, доки не розв'яземо другого питання, а це відбудови господарського життя, в якому кожен, хто хоче працювати, знаде місце для продуктивного заняття“.

Вивезли з Галичини велику кількість хлібів.

(ОНА). — Звіт німецького міністра хліборобства говорить, що націсти вивезли з Галичини велику кількість хліба, ярипи, бараболь, дробу, свиней і худоби. В звіті є мова, що місцева влада постаралася зібрати хліб на час, та що не було ніякої затримки. Кожний хліборобський район зібрав свою пайку і доставив в призначене місце без ніякої перешкоди. Селяни стерегли збіжжя перед саботажниками і повстанцями з такою точністю, що тільки в давніх воевідствах, Львівським й Станіславським, були нанесені повстанцями шкоди.

Крім Галичини, Німеччина доставала хліб з Болгарії, Румунії, Мадярщини і Словаччини.

Поляки ще вагаються з відповіддю.

ЛОНДОН. — Станіслав Миколайчик, прем'єр польського міністерського кабінету, на спілку з графом Рачинським відбув конференцію з іденом, британським секретарем заграничних справ. По конференції поляки постановили ще відложити свою відповідь на московську ноту в справі советсько-польської границі. Джеймс Рстон, лондонський кореспондент „Нью Йорк Таймсу“, каже, що польський кабінет вагається як людина, котрій мають урізати ногу.

Німці опускають східну Галичину.

(ОНА). — З Берліна є вістка, що німці масово опускають Східну Галичину. Німецькі воєнні збігці, яких минулого літа розміщено по галицьких селах, дістали приказ чимскорше вибиратися на захід і забирати з собою лиш такі річи, без яких не можна обійтися. Все інше лишати на місці. Міністер виробу воєнної зброї й амуніції, „Алберт Шпір“, видав приказ вивозити з Східної Галичини дорогу фабричну машинерію і сирівці.

До Німеччини прибувають з Галичини польські й українські робітниками, яких державні власти нехайно віденяють в обомбардовані авіантською повітряною силою промислові осередки приводити до порядку фабричні заводи. Німецьких біженців, що були вислані до Галичини, влада справляє до Варшави і Пресбурга. Там їх примішують в спеціально приготованих тимчасових бараках.

Червона армія окружає Мозир.

МОСКВА. — Червона армія прдерлася проти скопняковану систему оборони, виставлену німцями, в польських болотах, та стала острілювати Мозир і Каліновичі з трьох сторін. На Україні червона армія стрінулася до сильним опором на схід від Винниці. У Рівенщині червона армія заняла Коредь, що лежить

Встановлюють кошти найбільшого повітряного бою

ЛОНДОН. — За офіційними обчисленнями, американські літаки збили підчас вистркового рейду на Німеччину, що розвинувся в найбільший повітряний бій історії, 162 ворожі літаки. Число американських бомбовиків, утрачених у цій виправі, встановлено на 60.

З польсько-російської „дружби“

В ньюорській російській газеті „Новое Русское Слово“ з 13. січня 6. р. пише С. Поляков-Літовцев в статті п. н. „Лінія Керзона“ про часи з минулої війни, як то він стрінувся в Лондоні з польським ідеологом Романом Дмовським, якого представив йому російський амбасадор, граф Бенкендорф, як „звольного союзника“. Російська амбасида дала тоді Дмовському навіть дипломатичний шифр для зносин з іншими польськими діячами. Та як в 1917 р. вибухла в Росії революція, то Дмовські виготовив для британського міністерства закордонних справ тайний меморіал, в якому доказував, що Росія мусить розпастися, та що тільки одна Польща в історичних границях зможе охоронити європейську цивілізацію перед східним варварством. С. Поляков-Літовцев ще каже, що як Бенкендорф помер, а на його місце пришов Б. А. Маклаков від Тимчасового Правительства, то він теж про те ніщо не знав, що Дмовські залишив таку тайну записку. Дперва С. Поляков-Літовцев в це його взаємничив і тоді дперва російська амбасида позбавила Дмовського дипломатичного шифра. В Англії були тоді прихильні Польщі, але думали, що домагання Польщі стрінутья скорше чи пізніше з опором Росії. Англіїці теж не вірили, пише Поляков-Літовцев, щоб поляки потрапили розумно полагодити відносини з не-польськими народами і морально перетягнути їх на свою сторону. Справдилось каже Поляков-Літовцев, одно й друге. Одно певне, що в Англії вже давно добре знали, чого хоче Польща, а чого Росія, себто, що „Лінія Керзона“ не є там ніякою несподіванкою і новістю.

18 миль від Новгороду Волинського. По вияттю Берездова червона армія найшлая всег 18 миль від Шепетівки, що лежить на границі, ухвалений в Три-

Досі ще нема повного образу знищення, докнаного американським рейдом. Відомо одначе, що в Ошерелебені розбито фабрики „Аго“, у Брунську фабрику „Вагум“, у Гальберштадті велику фабрику „Юнкерс“, у Блербелді залізничий дворець і залізничі вагони, а в Метпені центр забудованої частини міста.

Сподівуються скорого упадку Кассина.

ВАШІНГТОН. — По закінченню Червара американськими військами в середу загально сподівуються скорого заняття Кассина. В операціях довкола Кассина грають важну участь кромі американців французи.

Болгари евакуюють столицю.

БЕРН. — Болгарське радіо повідомляє заарядження уряду евакуювати столицю країни Софію. Всі власники автівки і проків, ще не евакуйованих урядом, мають явитися негайно в найближчих поліційних стаціях для дальших інструкцій“.

Продають поляків.

(ОНА). — Німецька окупаційна влада в Польщі силою вивозить закордон польських робітників і там їх продає. Повернувшись з Відня швайцарський подорожний оповідає, що на робітничім ринку у Відні можна купити польського робітника за вісімдесять німецьких марок. Їх привозять з Польщі в товарових вагонах, давши їм троха відпочати, женуть їх на торговлицю і продають. За молодих, здорових поляків — жадають по 150 німецьких марок. За фахових ще більше, але переєчного робітника націсти продають за щобудь.

Така поведінка німецьких наїзників над поневоленими народами обурює культурного чоловіка до глибини душі, та націсти вважають це звичайним, щоденним заняттям. Вони вже втратили і сором, і честь, якщо таку мали.

Подорожний розпитував німців, чи вони тільки у Відні продають поляків, чи всюди. Один з високих державних урядовців відповів, що всюди. І то не лиш мужики, але й жінки. В нас, кавав німець, брак робітника, і як хто хоче такого мати, то мусить заплатити. Купці оглядають поляків в такий самий спосіб як худобу на ярмарку.

LIBRARY OF CONGRESS WASHINGTON D. C.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

I ТАК ПЕВНО ВСІ

Гр. Михайло Фук, секретар Товариства Св. О. Николая, відділу 276. У. Н. Союзу в Амбріджі, Па., пише до головної канцелярії У. Н. Союзу:

„Ви призначили на наш відділ зорганізувати 22 нових членів. Отже є певна надія, що в тім році доконаємо цього діла, бо вже маю записаних 3 нових членів, а 3 інших маю записати в середу. Тому прошу прислати мені 22 аплікації для старших і 10 аплікацій для молоді”.

У такий спосіб відноситься до справи вправний, випробований організатор. Він навіть на мент не сумнівається в можливість довершення діла. Він з місця приступає до роботи й дивиться з довірям в успіх діла.

У подібний спосіб відноситься

до організування нових членів у ювілейному році багато інших відділових урядників. Як де трапляється урядник, який не набрався ще того духа праці, тої самопевності, то примір інших урядників може його загіртіти й заставити зайняти подібне становище.

Не святі горшки ліплять, каже наша народня пословиця, і до організування членів у таку вироблену й певну організацію, як Український Народний Союз, не треба ні надзвичайного знання, ні надзвичайної відваги. Треба тільки раз до цього наложитися, а потім уже „апетит прийде з їдою”.

Треба братися за діло, не відкладаючи на завтра того, що може бути зроблене нині.

Проти цькування народу проти народу

У ньюорській стейтовій легіслатурі вносять проект закону, на основі котрого мається карати оголошення всяких фальшивих писаних і друкованих матеріалів, які могли би ширити ненависть до якоїсь групи людей за національність, краску шкіри чи віру. Проект висувають рівночасно обі великі політичні партії так, що за всякою правдоподібністю він перейде й стане законом. Ніякого питання щодо успіху заходів за його ухвалення отже нема.

Нема здається теж питання щодо потреби такого закону. В ньюорському стейті останніми часами стало кишити від огидної пропаганди, зверненої проти різних груп. Під впливом її приходило до мерзенних вибриків.

Питання отже може виринути хіба за те, чи якраз пропонований закон буде належною зара-

дою на це лихо. На перший погляд ока, наприклад, проект виглядає невистарчальним тому, бо говорить він тільки про писані або друковані матеріали, а не говорить нічого про найновіший засіб пропаганди підшептами, засіб, який може багато краще ширити ненависть, ніж письмо, коли йде за неграмотних людей. По друге, чи закон мав би тільки захоронити перед ширенням ненависти? Чи не слід було би підтягнути під закон теж ширення погорди? І нарешті, чи законопроект писаний так, що справді він буде захоронити всі раси, віри й національності, а не тільки деякі з них? Колиб закон мав мати такий вислід, то він, замість покласти край расовій, національній чи віроісповідній ненависти, тільки її здушить, заховає, а наділі посередно причиниться до її скріплення.

КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ВІДЗНАЧЕНИЙ.

Між 14 адвокатами Альберти, що зістали іменовані Королівськими дорадниками, є теж канадський українець, Іван Басараб, адвокат і довголітній громадський діяч з Едмонтону. Є він родом з села Новосілки, повіт Підгайці, Західна Україна. Укінчивши науку, якийсь час учителював і був першим українським інспектором державних шкіл у Канаді. Потім кинув учительство і пішов студювати право, та став адвокатом в 1922 році. Належить він до перших українських громадських діячів і професіоналістів в Канаді. Є він тепер третім зчєрги українцем, що є Королівським дорадником. Іншими є: адв. Арсенич у Вінніпегу і адв. М. Стечишин в Йорктоні, Саск.

НАЦІСТИ ПЕРЕВЕЗЛИ „БЕЗПЛАТНО” МІЛІОН ЖИДІВ.

(ОНА). — З Єрусалиму повідомляють, що на зібранню екекутиви сіоністичного комітету прочитано звіт дирекції німецьких залізниць, в яким сказано, що нацисти перевезли 1942 і 1943 року безплатно 1,071,600 польських жидів. Їх відставляли в концентраційні табори в Собиборжу, Майданку, Освенцімі, Кракові та інших містах польської держави. Бувший посол до варшавського сойму, д-р Грінбавм, заявив, що з вище згаданих польських таборів мало хто вийшов живим, бо в них вбивали і душили жидів на такі великі розміри, що як вся правда вийде наверх, то чесним людям кров в жилах застигне.

„НАШЕ ЖИТТЯ” — ОРГАН С. У. АМЕРИКИ.

Вийшло перше число нового українського часопису в Злучених Державах. Є це „жіночий часопис” під назвою „Наше Життя”, який є урядовим органом Союзу Українок Америки. Перше число, що вийшло під датою Філадельфія, Па., 1. січня б. р., заповідає, що це буде місячник. Головною редакторкою є п-ні Клявдія Олесницька.

Вступній статті п. н. „Чи догідна пора?”, обосновується потребу такого часопису, між іншим, так: „Ми потребуємо часопису тісно звязуємо з проблемою організування нашого жіноцтва біля справ, які цілий наш жіночий загал можуть обєднати... Перша (з тих справ) — це те все, для чого в Америці виходять сьогодні тисячі окремих жіночих магазинів, книжок, брошурок, бюлетинів. Це те, для чого кожний американський часопис веде „жіночі сторінки”, для яких матеріал добирається до потреб кожної біжучої днини. Це те, що підносить духовий рівень американської жінки, а цивілізацію і поступ американської хати... Друга ділянка справ, біля яких „Наше Життя” хоче обєднати весь наш жіночий загал — це наші почування для української землі й народу”.

Олена Лотоцька, голова СУА, в статті п. н. „Ми доросли” подає на підставі 18 років праці СУА, „що ми, Союзанки, доросли до краєвої національної організації, до її самостійної, організаційної, культурної й громадської праці, а то й до самостійного часопису”.

В частині англійською мовою пише Анета Л. Кмець про потребу попертя жіночого часопису, як і свою участь в організаційнім життю, та про завдання нашої молоді.

Є теж в тому числі нарис Клявдії Олесницької п. н. „Ледви пів години”, як теж матеріал, звязаний з організацією С. У. Америки.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА В ОБОРОНІ ПОЛЬСЬКИХ ГРАНИЦЬ.

(ОНА). — Шведські кореспонденти повідомляють з Берліна, що німецька преса широко розписується про те, як Аліанти кинули Польщу Сталінові на поталу. Мовляв Аліанти склали Атлантийський Чартер, обіцяли кожній державі непорушність границь, а як червона армія почала наступати на Польщу, то демократичні держави не мають відваги спинити Сталіна, щоб ненарушував старих польських границь.

Такі цинічні заяви німецької

Д-Р С. ЧЕРНОВ

● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крові для подружого свідцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697
Офісний години 10—7:30; неділя 11—1:30.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

преси показують, що нацисти вже не можуть серіозно й холодно-кровно аргументувати. Бо хто, як хто, а німці не мають морального права ставати в обороні старих польських границь. Шведська преса подає до вище згаданих з Берліна вісток саркастичні завваги, кажучи, що розгромивши брутально польський край і нарід, німці стараються тепер вчити Аліантів, як боронити незалежних держав.

МИРОН ЛИТВИН**І СИН****УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна

383 Morris Avenue,

cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребамн по ціні так
низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
І ОКЛИЦЮ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,

NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.)

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

\$150.00 ЦІЛИЙ
І вище ПОХОРОН

ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ
І ОКОЛИЦІ

KANAI KAIN

FUNERAL HOME

433 STATE STREET.

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4444